

»Liebe«, a nagyon fontos czímszavak: »Lied« és »Lieder« (424-szer), »Liederbuch«, »Luther«, »Magazin« (115-ször), »Materialien«, »Memoiren«, »Memoria«, »Merkwürdigkeiten«, »Miscellanea«, »Miscellaneen«, »Miscellen«, »Mittel«, »Mitteilungen«, »Monatsschrift«, »Museum«, »Nachricht« és »Nachrichten« (598-szor), »Nachtrag«, »Noch«, »Notitia«, »Notiz«, »Notizen«, »Ob«, »Observationes«, »Ode« és »Oden« (130-szor), »Oratio«, »Ordnung«, »Patriot«, »Pharmakopoea«, »Philosophie«, »Plan«, »Praxis«, »Predigt« és »Predigten« (163-szor), »Probe«, »Process«, »Programm« és »Programme«, »Prüfung«, »Psalm« és »Psalmen«. »Quaestio« és »Questiones«, »Recht« és »Rechte«, »Rechtfertigung«, »Recueil«, »Rede« és »Reden« (156-szor), »Reflexions«, »Regeln«, »Register«, »Reise« (200-szor), »Reisebeschreibung«, »Reisen« (100-szor), »Relation«, »Religion«, »Replik«, »Responsio«, »Robinson« és sok más.

Mivel a szerzők művekben nemcsak az összes tudomány-szakokra vannak tekintettel, hanem, a mennyiben a szerző neve kitudódott, egyszersmind az 1501—1850 korbéli német és latin névtelen könyvekre is, és ezek között Magyarországeira is, elvárhatják, hogy e munkát Magyarország nagy, nyilvános és magánkönyvtárai is kivétel nélkül megszerzik, és pedig minél előbb, mivel, ha ugyan ódonkönyvkereskedésbe kerül e könyv, ára akkor is nagyobb lesz mint új korában (a munka két első kötete már most sem kapható 20 márkán alul); és mivel a Deutsches Anonymen-Lexikont, mint segédkönyvet, sem a könyvtártiszt, sem a tudós nem nélkülözheti.

Stockinger.

Thurzó Ferencz: *A nagybányai ev. ref. főiskola (Schola Rivulina) története 1547—1755* (Függelék: *Matrix illustris scholae Rivulinae.*) Nagybánya, 1905. VI, 286. l. Ára 4 korona.

Az 1901-ben megindult »Művelődéstörténeti Értekezések« 13-ik számát alkotja *Thurzó Ferencz* jelen munkája. Az értekezések a hazai művelődéstörténelem legifjabb munkásainak tollából kerülnek ki dr. *Békefi Remig* egyetemi tanár szakavatott vezetése mellett; nem a mai értelemben vett egyes vállalat ez, hanem azok munkáinak együttes kiadása, kik az egyetemen a magyar művelődéstörténelemből készítik el bölcsészdoctori értekezéseiket. Maga nemében úttörő és hazai művelődésünk megismerésére eddig egyedül álló értekezések sorozata.

Thurzó Ferencz művének nagy érdeme a szétszórt adatok összegyűjtése az 1755-ben megszűnt főiskola történetére. Az iskola belső életének leírása mellett elég helyet szentel a könyvtár ügyének is. Alapját a reformált katolikus plébánia könyveivel rakják le, mely részint adakozás, részint beszerzés útján gyarapodik, s 1669-ben rendezik a meglévő könyveket. Ekkor volt

benne 213 mű 248 darabban, 1723-ig öt rendezésen ment át, de az ekkor készült katalogusa már a hanyatlás jellegét tünteti fel, 91 munka van benne 107 darabban. Legtöbb volt 1699-ben, 354 mű 376 darabban. A katalogusok az elhelyezés szerint készültek, thékákra, ezek sedes-ekre osztva. Felügyelt rá s kezelte a senior.

A magyar írók művei elég szép számmal voltak képviselve (25 db az 1711 előtti időből); legrégebbek *Honter* János Rudimenta Cosmographiae-jának 1541., 1542. és 1570-ik évi kiadásai, Szenczi *Molnár* Albert szótára 1604., 1611. és 1621-ik évből. A szakok közül természetesen a theologia van legnagyobb számmal képviselve (777), továbbá a bölcsészet (109) és történelem (33); nagyon kevés a paedagogiai (4), mennyiségtani (1) és jogi munka (1). A művek közül 186 latinul, 54 angolul, 44 görögül, 26 héberül volt írva, s csak 2 német nyelven. Mindössze volt benne 1267 mű 1385 darabban.

A könyvtár szükségszerűen megérezte a főiskola viszonztagságos életét. A nagyobb eszközökkel bíró jezsuiták betelepítésével veszt anyagi eszközeiből s régi fényéből, a támogatás is elmarad; a többszörös költözködésben a könyvtár anyaga lassanként elkalodott. Ma csak 13 darab van meg belőle.

Thurzó ügyesen dolgozta fel az anyagot, az anyakönyv szövegének teljes kiadásával pedig valóban jó szolgálatot tett a tudománynak. Kár, hogy a »Kapcsos könyvet« nem ismerteti meg velünk bővebben, valamint a könyvtár megmaradt töredékeit sem. Megérdemelték volna kissé közvetlenebb bibliográfiai ismertetést, terjedelmükről éppen nem, állapotuk-, kötésük- s tartalmukról is hiányos képet nyújt, — noha ezek figyelembe vételével az anyag befejezettebb egészet képezett volna. Mindamellet *Thurzó* Ferencz hasznos munkát végzett értekezése kiadásával s a szakember érdekes anyagot talál benne más irányú feldolgozásra is.

B. Sz. L.

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

Deutsche Litteraturzeitung. XXVI. évfolyam 27. szám (1905. július 5.): A. *Frey*, Die Eilschrift. Ein neus System deutscher Stenographie. — *28. szám* (július 15.): R. *Focke*, Festschrift zur Begrüssung der 6. Versammlung Deutscher Bibliothekare in Posen. — *29. szám* (július 22.): Die Sonntags-Beilage der Vossischen Zeitung. 1858—1903. Das Neueste aus dem Reiche des Witzes 1754. (Ernst Cosentius). — *32. szám* (augusztus 12.): I. *Hilgers* S. J., Der Index der verbotenen Bücher (Joseph Freisen). — *34. szám*